

ВИДАТНІ ХАРКІВ'ЯНИ

Ми пишаємося своїм містом. Пишаємося тими людьми, які створили його обличчя, створили його славу. Харків - особливе місто, і воно варте того, щоб ми, його мешканці, знали про нього усе.

Ця сторінка присвячена видатним харків'янам. Ми поступово будемо розповідати вам про відомих архітекторів, художників, істориків, суспільних діячів.

Василь Назарович Каразін (1773-1842)

Український вчений, винахідник, громадський діяч, засновник першого у Східній Європі Харківського університету (1805).

Блаженний вже стократно, якщо випадок дав можливість зробити бодай найменше добро люб'язній моїй Україні.

В. Каразін

Сучасники і нащадки порівнювали діяльність Василя Каразіна в Україні з діяльністю Михайла Ломоносова в Росії і Бенджаміна Франкліна в Америці.

З 1999 р. ім'я В.Н. Каразіна присвоєно Харківському національному університету.

У 1905 році В.Каразіну відкрито пам'ятник на честь сторіччя заснування Харківського університету.

Христина Данилівна Алчевська (1841-1920)

Христина Данилівна Алчевська - український педагог, прогресивна діячка народної освіти, організатор і керівник недільних шкіл, методист початкової школи, засновник й учитель Харківської жіночої недільної школи, яка стала організаційно-методичним центром недільних шкіл Росії, член Харківського товариства поширення серед народу грамотності, попечителька однокласної земської школи в с. Олексіївка (тепер Луганська обл.), збудованої на власні кошти, автор методичного посібника для навчання дорослих "Книга дорослих", праці "Передумане й пережите", в яку ввійшли щоденники, листи, спомини; упорядник покажчика книжок для народного й дитячого читання "Що читати народу?"

[Алчевська Христина Данилівна](#)

Життя заради світла і добра

Біографія

http://www.archives.kharkov.ua/ua/foto.html?id_gal=30

"Життя, присвячене освіті народу" (До 170-річчя від дня народження Алчевської Христини Данилівни): Виставка документів у Державному архіві Харківської області

Олексій Миколайович Бекетов (1862-1941)

Видатний архітектор.

За проектами О.М.Бекетова у Харкові споруджено більше 40 будинків, завдяки йому, за словами фахівців, Харків з провінційного міста перетворився на європейський центр.

Сьогодні Сумська та Пушкінська, Совнаркомівська та площа Конституції у цілому виглядають так, як їх побачив архітектор Бекетов.

Детальніше: <http://www.mediaport.ua/news/world/39736>

На честь О.М. Бекетова названа станція Харківського метрополітена, вулиця в районі ХТЗ, у 2007 році йому відкрито пам'ятник (вул.Сумська, перед ХІСІ)

Василь Якович Данилевський (1852-1939)

Видатний вчений-фізіолог

В.Я.Данилевський брав активну участь у створенні Харківської публічної бібліотеки та інших бібліотек Харківської губернії.

Ім'ям вченого названі Інститут проблем ендокринної патології, який він очолював, та одна з вулиць Харкова

Микола Віталійович Лисенко(1842 – 1912)

Український композитор, піаніст, диригент, педагог, збирач пісенного фольклору, громадський діяч. Його життя тісно пов'язане з Харковом.

Походив з козацько-старшинського роду Лисенків. 1855р. Миколу віддали до привілейованого навчального закладу — другої Харківської гімназії. У Харкові він займався з відомими музикантами М.Дмитрієвим і чехом Вільчеком. Талановитий підліток швидко став популярним у місті піаністом, якого запрошували на вечори і бали, де він виконував п'єси Моцарта, Бетховена, Шопена, блискуче імпровізував на теми українських народних пісень.

Закінчивши гімназію, Лисенко вступив на природничий факультет Харківського університету. Але згодом через матеріальні труднощі родина Лисенків переїхала до Києва, і Микола разом із троюрідним братом Михайлом Старицьким перевівся до Київського університету, який він закінчив з відзнакою, а 1905 р. навіть захистив дисертацію на тему «Розмноження нитчастих водоростей».

На харківській сцені вперше показано багато творів М.Лисенка, тут вперше була поставлена найвідоміша опера композитора "Тарас Бульба".

Іменем Миколи Лисенка у нашому місті названий [Харківський академічний оперний театр](#).

[М. Лисенко на сайті «Пісні України»](#)

Ілля Ілліч Мечніков (1845 – 1916)

Видатний український, російський і французький науковець, один з основоположників еволюційної ембріології, імунології та мікробіології.

Народився у с. Іванівка Харківської губернії. Навчався у 2-й Харківській гімназії та на відділенні природничих наук Харківського університету (закінчив 1864 року).

Ілля Мечников одним із перших розкрив таємниці захисних сил людського організму і створив фагоцитарну теорію імунітету, за що і був удостоєний 1908 року Нобелівської премії.

Микола Павлович Барабашов (1894 – 1971)

Видатний український астроном, академік АН України

М.П.Барабашов закінчив Харківський університет, з 1930 р. був директором Астрономічної обсерваторії Харківського університету, з 1933 — професор Харківського університету, пізніше - ректор.

Завдяки М.П.Барабашову у Харкові у 1957 році було відкрито планетарій. Іменем Барабашова названо малу планету № 2883 та кратер на Марсі.

На честь Барабашова названа станція "Академіка Барабашова" харківського метрополітену, а по станції названий найбільший у Східній Україні ринок Барабашова.

Дмитро Іванович Багалій (1857 – 1932)

Учений, історик та археолог.

Його називають "літописцем Харкова"

Д.І.Багалій - автор більше 200 наукових праць, книг "История города Харькова за 250 лет его существования" та "Історія Слобідської України", він також багато років очолював Харківський університет, Харківську міську думу.

Ілля Юхимович Рєпін (1844 – 1930)

Відомий художник

Народився у Чугуєві (Харківська область), походить з родини військового поселенця. Одним із його предків був український козак Ріпа. Хлопцем І.Ю.Рєпін учився у місцевій іконописній майстерні.

Ілля Рєпін залишив багату й різноманітну мистецьку спадщину, його ранні розписи церков в Україні знищені під час війни, численні жанрові, побутові картини, портрети і твори на історичні теми зберігаються в музеях Росії, України, Фінляндії, у приватних колекціях.

Найвідоміші картини:

«Бурлаки на Волзі», «Іван Грозний і син його Іван», «Царівна Софія», "Запорожці пишуть листа турецькому султанові»

Михайло Ілліч Кошкін (1898 – 1940)

Конструктор танків.

У 1936 році М.І.Кошкін очолив конструкторське бюро Харківського заводу (нині - завод Малишева), де через рік була розроблена модель легендарного танка Т-34. Танк Т-34 був визнаний найкращим середнім танком часів Другої світової війни.

Клавдія Іванівна Шульженко(1906 – 1984)

Співачка, акторка театру та кіно.

Народилася у Харкові 24 березня 1906 року

У 1923 році стає артисткою Харківського драматичного театру. У 1928 році — співочий дебют на сцені Маріїнського театру в Ленінграді. В 1936 році були зроблені перші грамофонні записи Клавдії Шульженко.

Шульженко отримала всенародне визнання завдяки виконанню фронтових пісень «Синий платочек», «Давай закурим», «Друзья-однополчане» та ін. На початку війни Шульженко опинилась на Ленінградському фронті, і лише за час блокади Ленінграда дала понад 500 концертів для солдатів. Упродовж війни Шульженко разом з оркестром Володимира Коралі, її чоловіка, гастролювала по діючих частинах Радянської армії. В День Перемоги, 9 травня 1945 року, Клавдію Шульженко було нагороджено найвищою радянською військовою нагородою — орденом Червоної Зірки.

Після війни Клавдія Шульженко продовжила свою концертну діяльність. У 1971 році отримала звання народної артистки СРСР, 1976-го отримує орден Леніна - найвищу нагороду країни.

[Шульженко, Клавдия Ивановна — Википедия](#)
[Клавдия Шульженко. Синий платочек - youtube](#)

Валентина СтепанівнаГризодубова(1909 – 1993)

Легендарна льотчиця

Валентина Гризодубова народилася 10 травня 1909 року в Харкові .

У 1937 році встановила п'ять світових авіаційних рекордів висоти, швидкості та дальності польоту. 24-25 вересня 1938 року здійснила безпосадочний переліт з Москви на Далекий Схід, встановивши світовий жіночий рекорд дальності польоту (за 26 годин 29 хвилин подолана відстань у 6450 кілометрів). За виконання цього перельоту

Валентині Гризодубовій, Поліні Осипенко і Марині Расковій було присвоєно звання Героя Радянського Союзу.

Валентина Гризодубова - учасниця Другої світової війни. За час війни полковник Гризодубова здійснила близько 200 бойових вильотів на бомбардування ворожих об'єктів і для підтримки зв'язку з партизанськими загонами.

Леонід Федорович Биков(1928–1979)

Український актор театру і кіно, кінорежисер

Леонід Биков - випускник Харківського театрального інституту (1951). До 1960 р. – актор Харківського державного академічного українського драматичного театру ім. Т.Шевченка.

Завдяки фільму "В бой идут одни старики" Леонід Биков став найвідомішим кінематографічним образом українського воїна Великої Вітчизняної.

В рамках проекту "Гордість Харкова" нашого видатного земляка у виді величезного граффіті зобразили на стіні одного з будинків на Сумській - в самому центрі міста.